



Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2021. gada 18. jūnijā
(OR. en)

9687/21

AGRI 271
VETER 45
ENV 443

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Medus bišu aizsardzības mērķa noteikšana saistībā ar 2013. gada vadlīniju par bitēm pārskatīšanu – <i>viedokļu apmaiņa</i>

Pielikumā ir pievienota prezidentvalsts iesniegta informatīva piezīme viedokļu apmaiņai Padomes ("Lauksaimniecība un zivsaimniecība") sanāksmē 2021. gada 28. un 29. jūnijā.

**Medus bišu aizsardzības mērķa noteikšana saistībā ar 2013. gada vadlīniju par bitēm
pārskatīšanu**

Konteksts un pašreizējais stāvoklis

1. Pesticīdus var atļaut tikai tad, ja visaptverošs riska novērtējums liecina, ka to lietošana nerada kaitīgu ietekmi uz cilvēku vai dzīvnieku veselību vai nepieņemamā veidā neietekmē vidi. Nepieciešamo riska novērtējumu veikšanas metodikas ir izklāstītas vadlīniju dokumentos, kas attiecas uz dažādām vides jomām un sugām.
2. Līdzšinējais stāvoklis attiecībā uz medus bišu riska novērtējumu ir 2002. gada vadlīnijas par sauszemes ekotoksikoloģiju ¹, jo, neraugoties uz vairākkārtējiem centieniem vairāku gadu garumā, dalībvalstis Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgajā komitejā neapstiprināja Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (*EFSA*) 2013. gada vadlīnijas par bitēm.
3. Komisija 2019. gada martā pilnvaroja *EFSA* pārskatīt 2013. gada vadlīnijas par bitēm, ņemot vērā jaunās, kopš 2013. gada gūtās zinātniskās atziņas.
4. Lai pabeigtu šo pārskatīšanu, būtisks solis ir tā dēvētā īpašā aizsardzības mērķa (*SPG*) noteikšana bitēm. Pēdējā gada laikā riska pārvaldītāji un riska novērtētāji no dalībvalstīm ir apsprieduši šā mērķa noteikšanu, pamatojoties uz ***EFSA* iesniegto dokumentu ², kurā izklāstītas četras iespējamās pieejas medus bišu aizsardzības mērķa noteikšanai.**
5. Lielākā daļa dalībvalstu norādīja, ka dod priekšroku pieejai, kurā ņem vērā medus bišu saimju lieluma dabisko mainīgumu (ko dēvē arī par "medus bišu saimju lieluma normālo darbības diapazonu").

¹ https://ec.europa.eu/food/system/files/2016-10/pesticides_ppp_app-proc_guide_ecotox_terrestrial.pdf

² <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/EFSA-Supporting-document-for-RMs-in-defining-SPGs.pdf>

6. NVO un daži Eiropas Parlamenta deputāti (EP deputāti) kritizēja izvēlēto pieeju. Galvenie iemesli ir saistīti ar modeļa "*BEEHAVE*"³ (kuru nozare līdzfinansēja 10 % apmērā) izmantošanu saimju lieluma dabiskā mainīguma simulācijai un cerībām, ka pārskatītajās vadlīnijās par bitēm būtu noteikts mazāk aizsargājošs aizsardzības mērķis nekā tas, kas noteikts neapstiprinātajās *EFSA* 2013. gada vadlīnijās par bitēm. Tāpat NVO un EP deputāti atbalstīja cita modeļa – *ApisRAM* – izmantošanu bišu saimju attīstības simulācijai. Taču šis modelis tiek vēl izstrādāts.
7. *EFSA* savā tīmekļa vietnē ir publicējusi detalizētu *ApisRAM* modeļa izstrādes un kalibrēšanas hronoloģisko pārskatu kopsavilkumu⁴. Šo modeli līdz 2023. gada vidum nevarēs izmantot ne saimes attīstības simulācijai, ne augu aizsardzības līdzekļu (AAL) un citu stresoru ietekmes simulācijai.
8. Šajā sakarā Komisija lūdza *EFSA* sagatavot visaptverošu apliecinājošu dokumentu, kurā izskaidroti visi relevantie jautājumi un sīki izklāstīti simulāciju rezultāti. *EFSA* dokumentu⁵ publicēja 2020. gada 15. decembrī un ar to iepazīstināja 2021. gada 13. janvārī kopīgā informatīvā sesijā, kurā piedalījās dalībvalstis un ieinteresēto personu pārstāvji (šai pārskatīšanai izveidotās *EFSA* grupas locekļi), lai varētu notikt viedokļu apmaiņa starp visām ieinteresētajām personām.

Īpašo aizsardzības mērķu noteikšana

9. Īpašā sanāsmē 2021. gada 23. februārī un Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgās komitejas sanāsmē 2021. gada martā visas dalībvalstis apstiprināja savu atbalstu *EFSA* ierosinātajai metodei pārskatīt *SPG* attiecībā uz medus bitēm.

³ *BEEHAVE* ir publiski pieejams modelis, un visa attiecīgā informācija atrodama šeit:
<https://beehave-model.net/>

⁴ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2021-03/timeline-ApisRAM-development-final.pdf>

⁵ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

10. Visas dalībvalstis, kas pauda viedokli, bija vienprātis, ka *EFSA* veiktās medus bišu saimes dabiskā mainīguma simulācijas ir konservatīvākas par dabā novēroto situāciju. Tādēļ minētās dalībvalstis vienojās, ka pietiekamu aizsardzību var panākt, izvēloties aizsardzības mērķi robežvērtības veidā attiecībā uz pieņemamu pesticīdu radītu medus bišu saimju lieluma samazinājumu simulētajā diapazonā.
11. Attiecībā uz šī *SPG* skaitlisko vērtību četras dalībvalstis atbalstīja 23 % (t. i., simulētā dabiskā mainīguma pilnu diapazonu), 11 dalībvalstis atbalstīja aizsardzības mērķi 10–12,8 % apmērā, savukārt vēl četras dalībvalstis atbalstīja 7 % (t. i., tādu pašu rādītāju, kāds noteikts *EFSA* 2013. gada vadlīnijās par bitēm). Četrām dalībvalstīm nebija nostājas.
12. Vairums dalībvalstu arī bija vienprātis, ka ir jāņem vērā praktiskās iespējas veikt lauka pētījumus, jo pretējā gadījumā faktiski nebūs iespējams noteikt, vai *SPG* ir sasniegts.
13. Eiropas Parlamenta ENVI komitejas priekšsēdētājs 2021. gada 15. martā nosūtīja Komisijai vēstuli, lai atgādinātu, ka Parlaments 2019. gada oktobrī iebilda pret Komisijas regulas projektu, kas būtu ļāvis īstenot daļu no *EFSA* 2013. gada vadlīnijām par bitēm, jo tas cerēja uz pilnīgu to īstenošanu. Priekšsēdētājs joprojām kritiski vērtē *BEEHAVE* modeļa izmantošanu *EFSA* simulācijās, tā vietā atbalstot *ApisRAM* modeļa izmantošanu (vienlaikus arī paužot bažas par kavēšanos minētā modeļa izstrādē). Priekšsēdētājs pauda cerību, ka *EFSA* 2013. gada vadlīniju par bitēm pārskatīšana nenovedīs pie zemāka bišu aizsardzības līmeņa, un lūdza politiskā līmenī rīkot debates par *SPG*.

14. Vēstulē ⁶ Portugāles lauksaimniecības ministram un ENVI komitejas priekšsēdētājam Komisija kā diskusijas sākumpunktu ierosināja **attiecībā uz SPG samazināt saimju izmēru par 10 %**. Šis priekšlikums ir ļoti vērīenīgs salīdzinājumā ar šobrīd joprojām piemērojamajām bišu riska novērtējuma vadlīnijām (t. i., 2002. gada vadlīnijām par sauszemes ekotoksikoloģiju), kas ļauj izmērīt tikai to saimju lieluma samazināšanos, kuras lauka pētījumos pārsniedz 20–25 %, un paturot prātā, ka *EFSA* simulētā dabiskā mainīguma pilnais diapazons ir aptuveni 23 %.
15. Komisija ir ņēmusi vērā arī to, ka lielākā daļa dalībvalstu nav apstiprinājušas *EFSA* 2013. gada vadlīnijas par bitēm, kurās ierosināts saimju izmēru samazināt par 7 %, jo tās uzskatīja, ka tehniski nav iespējams veikt tādus lauka pētījumus, kas ļautu novērtēt, vai mērķis ir sasniegts. Pamatojoties uz *EFSA* sniegto informāciju, 10 % samazinājumu ir grūti izmērīt lauka pētījumos, taču tas joprojām ir tehniski iespējams ⁷.
16. Komisija ierosina **vienu SPG visai ES**, nevis katrai regulatīvajai zonai atsevišķi, jo zinātniskie pierādījumi *EFSA* apliecinotajā dokumentā liecina, ka starp trim Augu aizsardzības līdzekļu regulā noteiktajām regulatīvajām zonām pastāv tikai nelielas atšķirības.

⁶ https://ec.europa.eu/food/system/files/2021-04/pesticides_bees_letter_mep-pt-pres_en.pdf

⁷ Skatīt *EFSA* apliecinotā dokumenta 7.1. iedaļu, kas pieejams šeit:
<https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

17. Lai EFSA varētu turpināt 2013. gada vadlīniju par bitēm pārskatīšanu un regulas(-u), kas ļaus to īstenot, pieņemšanu, ministri Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomes 2021. gada 28. un 29. jūnija sanāksmē tiek aicināti piedalīties viedokļu apmaiņā, pamatojoties uz šādiem jautājumiem:

- a) *Vai piekrītat, ka būtu jānosaka viens īpašs medus bišu aizsardzības mērķis visai ES?*
- b) *Vai piekrītat Komisijas priekšlikumam par to, ka 10 % vajadzētu būt maksimāli pieļaujamajam pesticīdu iedarbības radītajam medus bišu saimju lieluma samazinājumam?*
